

Trivsel, tendenser og kulturens potentialer i ungdomslivet

Hvad kendetegner unges trivselsproblematikker i dag, og hvordan kan kunst og kultur spille en rolle i den forbindelse?

Anne Mette W. Nielsen, CeFU
amwn@hum.aau.dk

Mistrivselmønstre

- Mere stress
- Mere ensomhed
- Mere nedtrykthed
- Flere spiseforstyrrelser
- Flere diagnoser for angst, ADHD osv.

- Mindre kriminalitet
- Mindre vold
- Mindre alkoholbrug

(Jensen et al 2017,
Sundhedsdatastyrelsen 2018)

Et nyt risikobegreb?

- ‘Gammel’ risikoadfærd:
 - Utilpasset adfærd:
 - Gør op med voksensamfundet og laver ballade
- ‘Ny’ risikoadfærd:
 - Overtilpasset adfærd:
 - Gør som de får besked på, men går ned på de?

Overordnede tendenser:

- 1) Ungdomsfasen udvider sig
- 2) Ændret relationsgrammatik mellem generationerne
- 3) Individualisering og perfektion
- 4) Altid på, altid social
- 5) Præstations- og konkurrencekultur på skolerne
- 6) Fremtidsplaner i en foranderlig verden

1) Ungdomsfasen udvider sig

”We have made of youth a period of waiting. Too old for childhood’s play; too young for adult activities; unwanted in any job, youth is condemned to kill time”.

(Daily Tribune 1938)

(Frønæs, 2016)

2) Ændret 'relationsgrammatik' mellem generationerne

Forandring i tre 'logikker':

- 1) Mindre **afstand**
- 2) Mindre **hierarki**
- 3) Fra objekt til **subjekt**

(Trondman et al 2012)

3) Individualisering og perfektion

- Livet er et projekt, og du er din egen projektmanager
- Ulige forudsætninger sløres

(Rasborg 2013)

Hvis man ligger nede i bunden, så vil man gerne være sammen med dem, der er helt oppe i toppen, og dem, der er oppe i toppen, vil også gerne være sammen med dem, der er oppe i toppen, for ligesom dem, der er i bunden, gerne vil hives op, så vil dem, der er oppe i toppen, ikke hives ned. (pige 2 g)

4) Altid på, altid social

- Norm om mange venner
- De sociale medier som et socialt vindue
- FoMO – Fear of Missing Out
- Antennerne ude hele tiden
- En grundtilstand i ungdomslivet
- Men: understøtter også udenforskab

(Rabøl 2010, Kofod 2014)

5) Præstations- og konkurrencekultur på skolerne

‘Students who avoid learning opportunities and are disruptive in class (often try) to protect themselves in a school system dominated by reports, tests, exams and selection – and high levels of anxiety. (Jackson 2017)

6) Fremtidsplaner i en foranderlig verden

“The growing domination of short term over long term is not the consequence of people no longer caring about the future as such, but that often only the short-term horizon of action makes sense”. (Woodman m.fl. 2015)

Tre spændingsfelter – tre spørgsmål

- Øget frihed fra gamle autoritetsstrukturer ↔
Udvikling af perfektionsidealer samt konkurrence- og præstationskultur

Spørgsmål:

Hvordan bidrager vi til at skabe frirum og pauser fra perfektionsidealer samt konkurrence- og præstationskultur?

Tre spændingsfelter – tre spørgsmål

- Flydende og uforudsigelig verden med ukendt fremtidshorisont ↔ Øget orientering mod egenstyring og selvkontrol hos den enkelte

Spørgsmål:

Hvordan understøtter vi de unges oplevelse af fælles rammer og handlekraft?

Tre spændingsfelter – tre spørgsmål

- Øget fokus på og idealisering af ungdommen ⇔ Øget oplevelse af at være forkerte og gå glip af det egentlige ungdomsliv

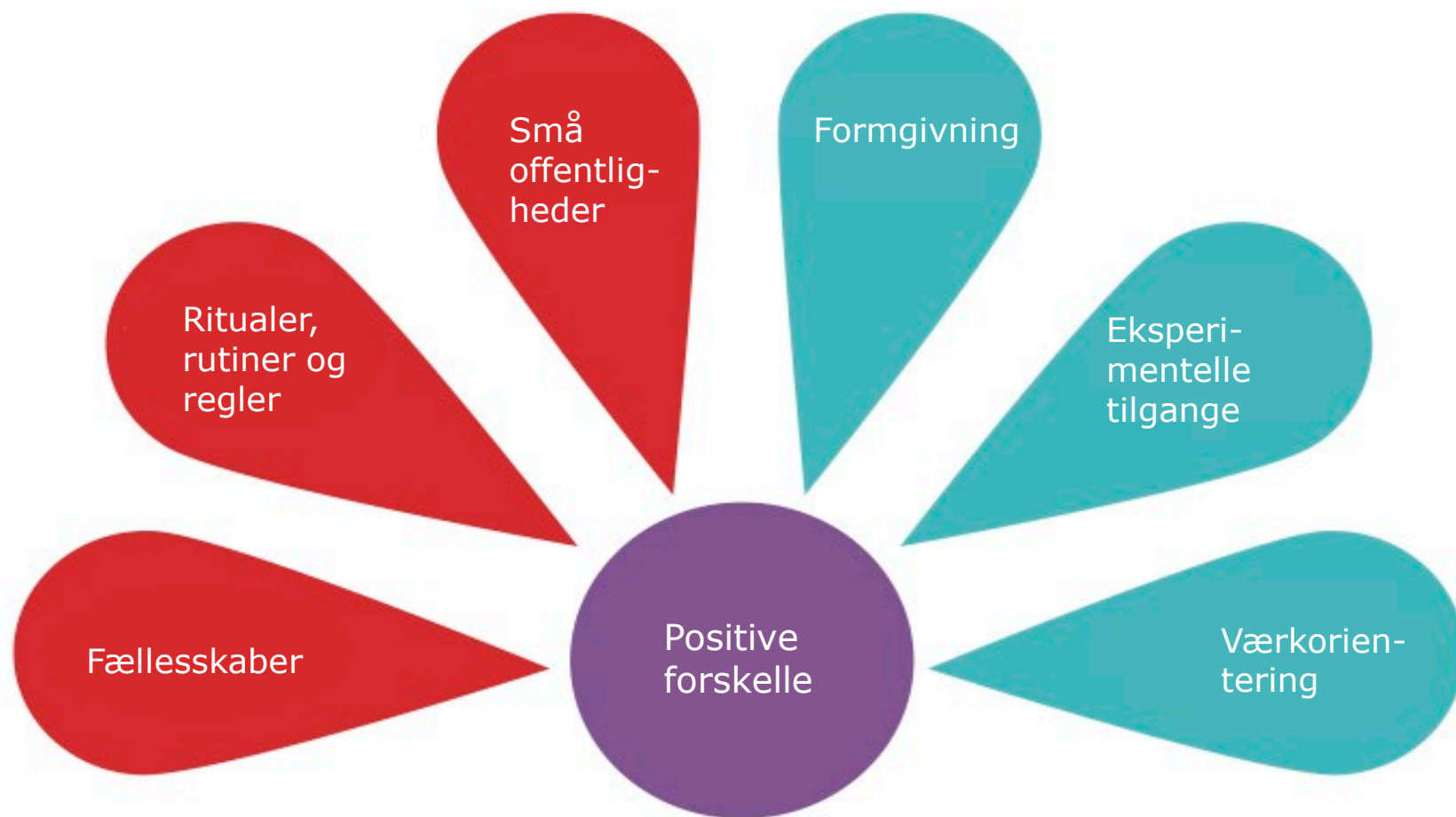
Spørgsmål:
Hvordan kan vi arbejde for at udvide normalitetsbegreb og øge de unges rummelighed over for dem, de er, og det liv, de lever?

Når kunst gør en forskel

Hvad går igen på tværs af kunstformer og på tværs af forskellige ungdomsliv, når unge beskriver, hvad der gør en positiv forskel for dem i arbejdet med kunst og kultur?

Seks bærende elementer

Små (hverdags)offentligheder

Altså, det er meget fint at se, ja, hvad de har fået ud af det og deres måde at... Altså, det er en helt anden måde at gå til et emne på. Der er nogle helt andre vinkler. Og så kan de også have ramt et eller andet, som giver genklang, synes jeg. Jeg kan huske første gang, jeg skulle vise mine billeder, som jeg syntes virkelig var dårlige, så var... En, hvor vedkommendes billeder bare var helt fantastiske, så sagde jeg til hende: ”Ej, hvad har du gjort?” Beskæringen var bare perfekt og lyset og den måde... Altså det var sådan: ”Det vil jeg også.” *Så det er også noget med at lære af hinanden? At det kan se sådan her ud?* Ja, og lære, at man ikke lader sig slå ud og sådan: ”Nå, men de er også meget bedre end mig”, og det der med at turde se: ”Nå, men hvad har du så gjort” og prøve at blive inspireret uden selvfølgelig at tage hele den andens ide. (Emilie, 22 år)

Små offentligheder

Fra at opleve at stå alene med ens tanker og måder at se verden på til at træde frem og rykke ved andres (og ens egne) forståelser:

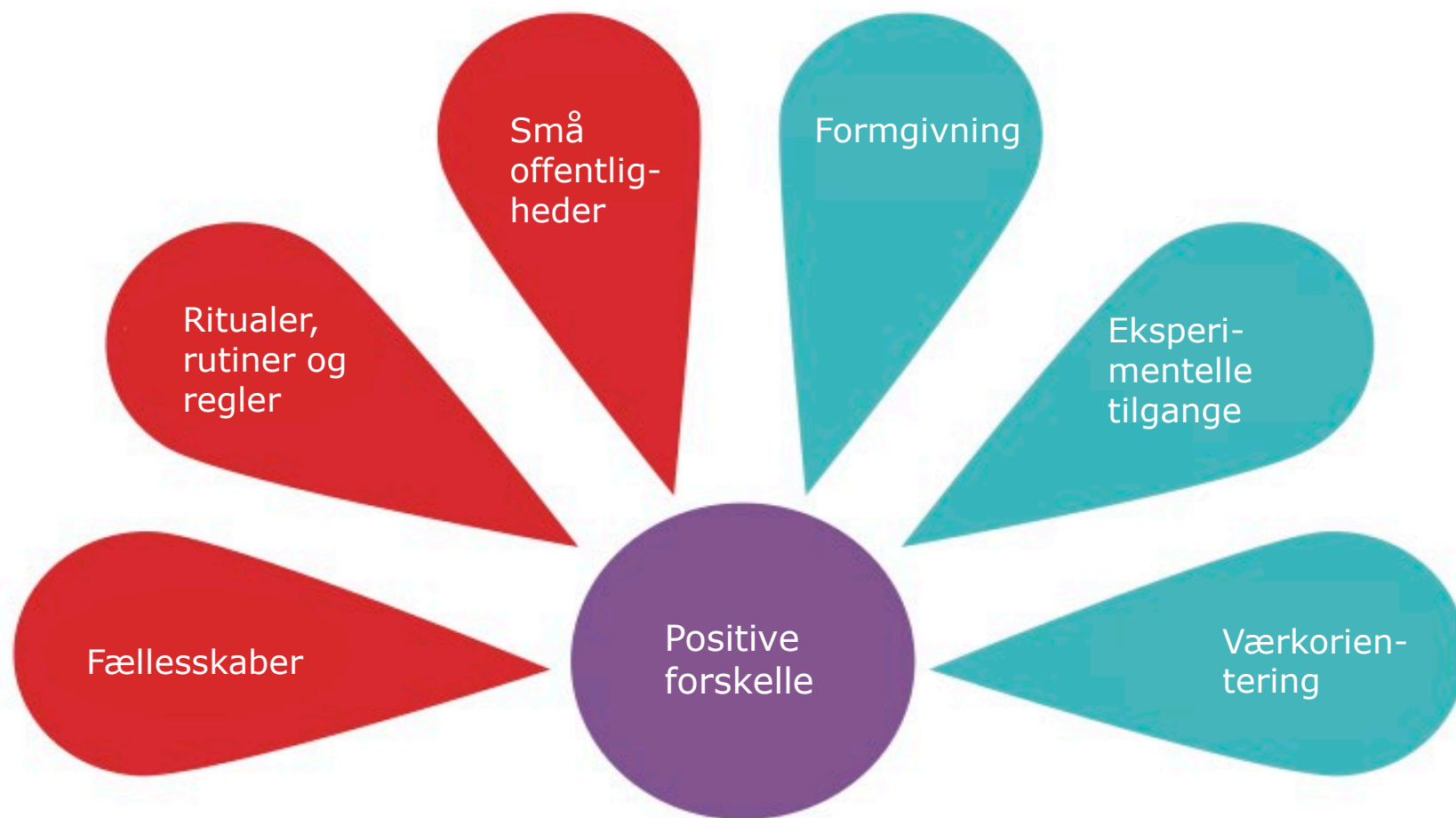
Små hverdagsoffentligheder

- inspiration og ny viden ved at se og lytte til andres værker
- feedback ved at vise egne værker frem

'Små begivenhedsoffentligheder'

- 'være på spil' og magte noget, de selv (og andre) ikke troede, de kunne
- udfordre omverdenens forståelser

Seks bærende elementer

Eksperimentelle tilgange – små gaver

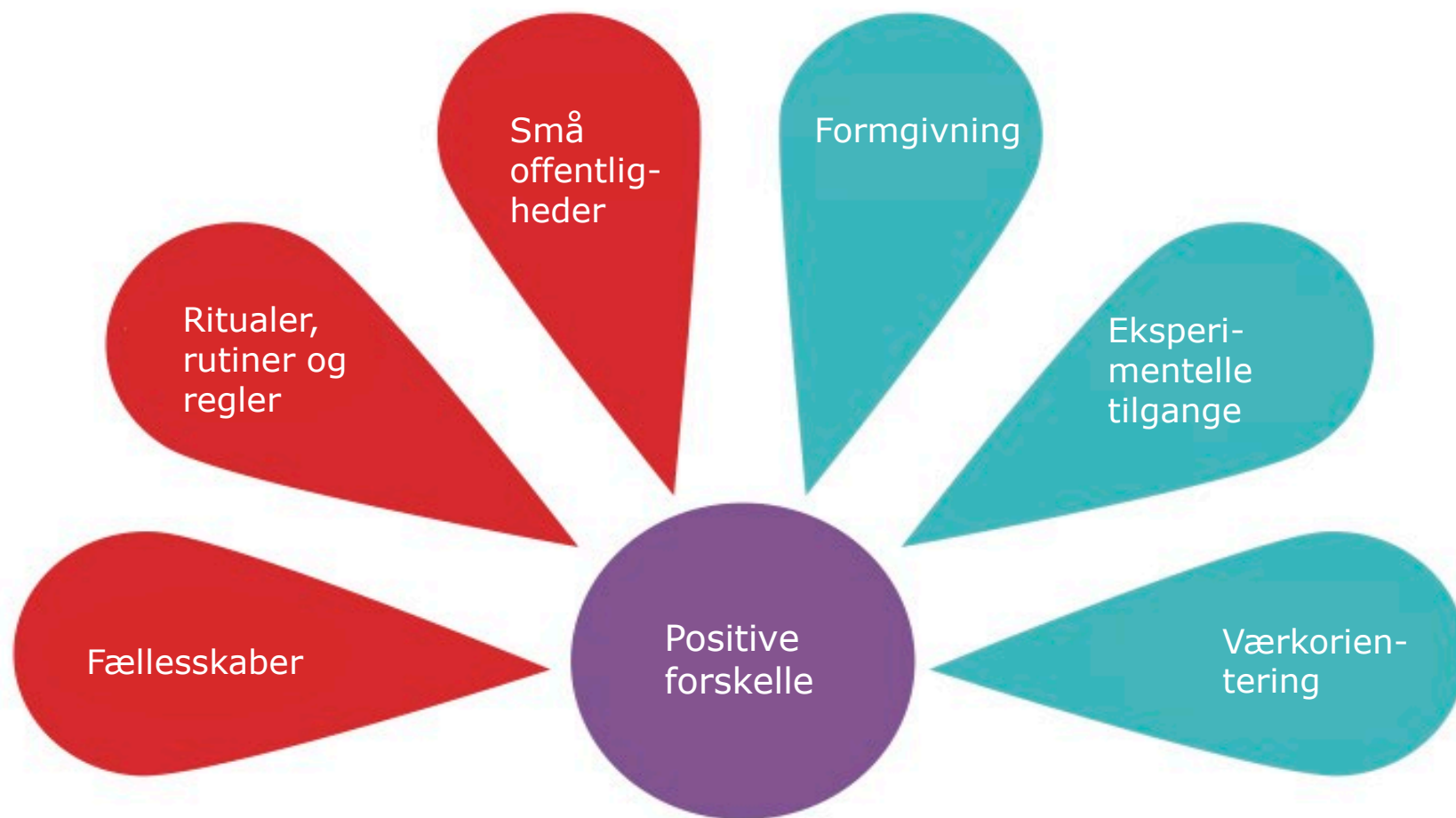
Så det der med, at du siger: ”De der små fejl, dem skal man ligesom arbejde med”. Ja, det er bare små gaver. Kan du tænke på dem som små gaver? Altså, efter jeg startede her, ja, det kan jeg godt. Normalt så ville jeg bare blive sur og smide tegningen væk og starte på en ny. Så jeg sidder sådan og tænker lidt: ”Det er gaver, og jeg kan måske godt rette lidt på det og sådan redde det.” Det er jeg i hvert fald blevet bedre til her. (Camilla, 23 år)

Eksperimentelle tilgange

Fra at være fanget i – og presset ud af – en nulfejlskultur til at kunne være i og arbejde med at få håndtere processer, der ofte indebærer uforudsigelighed og tab af kontrol:

- Lære at håndtere fejl og blive ved materialet – også når de støder på udfordringer
- Forfine teknikker og tage styring
- Arbejde med uforudsigeligheder og afvigelser
- Vinde frihed til at afprøve forskellige tilgange og greb

Seks bærende elementer

Anbefalinger

1. Arbejd med tydelige kollektive rammesætninger
2. Vær kunstnerisk ambitiøse
3. Arbejd seriøst med eksperimentelle tilgange
4. Understøt unge i at blive ved materialet
5. Giv løbende unge mulighed for at bruge sig selv på nye måder
6. Arbejd med alle seks elementer i modellen integrerede og i et samspil (de virker sammen)